

Ortsanalys för Gunnabo

Innehåll

1.	Bakgrund.....	3
1.1.	Vad är en ortsanalys?	3
1.2.	Ny översiktsplan för Västerviks kommun	3
1.3.	Planeringsförutsättningar	4
1.3.1.	Nuvarande ÖP	4
1.3.2.	Detaljplaner	6
1.4.	Andra utvecklingsprojekt och tidigare insatser	7
1.4.1.	Infrastruktur	7
1.4.2.	Byggnation	7
1.4.3.	Rekreation.....	7
1.4.4.	Natur	7
1.5.	Medskick från dialogarbete 2010	7
1.6	Medskick från dialogarbete 2025	7
2.	Nuläge för orten.....	8
2.1.	Geografiskt läge	8
2.2.	Befolkning och bebyggelse	9
2.2.1.	Befolkningsutveckling	9
2.2.2.	Åldersfördelning.....	10
2.2.3.	Socioekonomiskt läge	10
2.2.4.	Lediga tomter.....	11
2.2.5.	Bebyggelseutveckling.....	11
2.2.6.	Markägoförhållanden	12
2.2.7.	Permanentbostäder och fritidsboende	12
2.3.	Historia	12
2.3.1.	Ortens framväxt	12
1.1.1.	Kulturmiljövärden	13
2.4.	Landskap och naturvärden	14
2.4.1.	Grön- och blåstruktur.....	14
2.4.2.	Riksintressen	15
2.4.3.	Skyddade områden	16
2.5.	Övergripande klimatrisker	16
2.5.1.	Temperatur och värmekartering.....	16
2.5.2.	Nederbörd, skyfall och översvämning.....	17
2.5.3.	Torka och bränder.....	19
2.5.4.	Ras, skred och erosion	19
2.6.	Funktioner	20
2.6.1.	Bostadsområden	20
2.6.2.	Centrum	21
2.6.3.	Verksamhetsområden.....	21
2.6.4.	Offentlig verksamhet	21
2.6.5.	Handel, service och besöksnäring.....	21
2.6.6.	Fritid, kultur och rekreation - föreningsliv, folkliv.....	21
2.7.	Kommunikationer och infrastruktur	21
2.7.1.	Restider	21
2.7.2.	Biltrafik och vägnät	22
2.7.3.	Gång- och cykeltrafik	22
2.7.4.	Kollektivtrafik	22

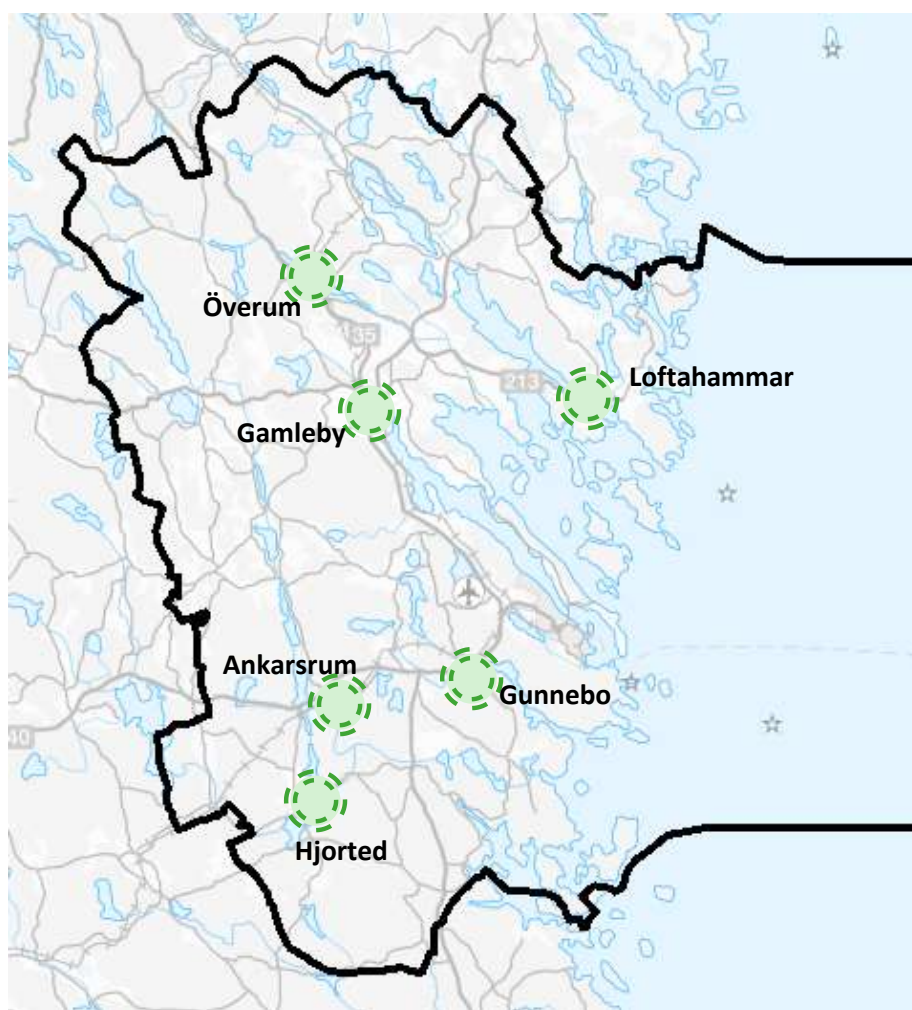

1. Bakgrund

1.1. Vad är en ortsanalys?

För att få en klarare bild av förutsättningarna i kommunens orter används ortsanalyser som verktyg. En ortsanalys är en Ortsbeskrivning som syftar till att skapa en gemensam bild av en Orts förutsättningar, kvaliteter och förbättringsbehov. Den syftar även till att vara en grund för dialog om orternas förutsättningar och utveckling framåt, och underlaget används vid invånardialogtillfällen.

På följande platser i kommunen genomförs en ortsanalys under 2024/2025 som en del i arbetet med framtagande av ny översiktsplan.

1.2. Ny översiktsplan för Västerviks kommun

Västerviks kommun arbetar med att ta fram en ny kommunövergripande översiktsplan (ÖP). Enligt plan- och bygglagen ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som ska omfatta hela kommunen. Översiktsplanen är kommunens långsiktiga plan för den fysiska utvecklingen av hela kommunen, det vill säga hur

mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den berättar exempelvis om var bostäder ska byggas, var näringslivet ska kunna etablera sig, var grönstruktur och natur ska utvecklas liksom cykelstråk och kollektivtrafik.

Processen för framtagandet är till stor del styrd av plan- och bygglagen, som bland annat sätter förutsättningarna för hur samråd och granskning ska gå till. Kommunen har därtill valt att genomföra utökade dialoger som ett komplement till senare samråd och granskning för att tidigt i processen få in kunskap och perspektiv från olika målgrupper. Inför dessa tidiga dialoger tas ortsanalyser fram som ett verktyg. Vid dialogtillfällena har målgrupperna möjlighet att ta del av delar av ortsanalyserna och ge input på om det saknas relevanta uppgifter och andra medskick. Ortsanalyserna ligger till grund för det samrådsförslag för översiktsplan som tas fram.

Arbetet med framtagande av den nya översiktsplanen, ÖP2050, pågår under flera år. Samråd beräknas ske under 2026, granskning under 2027 och ett antagande av den färdiga översiktsplanen förväntas under våren 2028.

1.3. Planeringsförutsättningar

1.3.1. Nuvarande ÖP

Den nu gällande översiktsplanen, ÖP2025, föregicks av ÖP2000. Tillhörande ÖP2000 fanns fördjupade tätortsstudier för Västerviks kommun, där man ort för ort gick igenom föreslagen utveckling och pekade ut utvecklingsområden på en markanvändningskarta. Denna tätortsfördjupning aktualiserades dock aldrig när nuvarande översiktsplan antogs, varför man får anta att den därmed slutade vara aktuell.

I nuvarande översiktsplan (ÖP2025) pekas Gunnebo med Verkeback ut som en större tätort som genom sin befolkningsmängd, kommunikationsläge och i kraft av det samlade serviceutbudet idag har en funktion som serviceorter för det kringliggande omlandet. Följande anges även i ÖP2025.

Funktion:

- Blivande funktionell del av Västervik i och med dess närhet och kommande södra infart.
- Närhet till stora arbetsgivare.

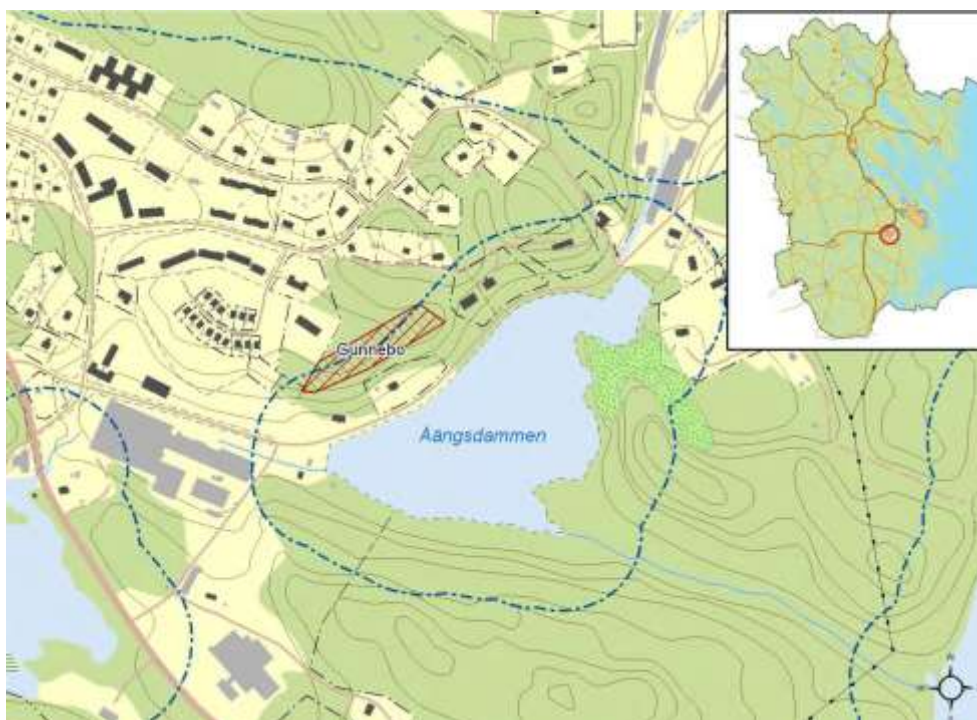
Utvecklingsmöjligheter:

- Ligger vid E22
- Attraktivt boende

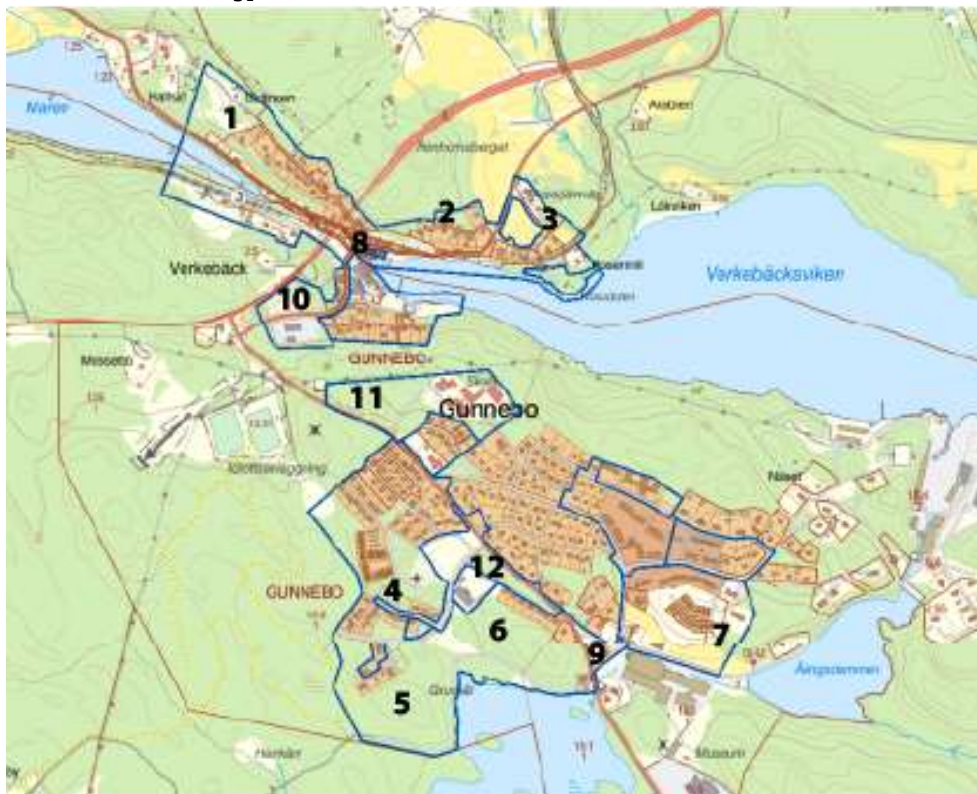
- LIS-områden

I gällande ÖP2025 med tillhörande tematiskt tillägg för bebyggelse på landsbygd finns ett område i Gunnebo utpekad som LIS-område och tänkt att utvecklas för bostadsändamål vid Ångsdammen. Det finns även ett LIS-område utpekad i anslutning till Verkeback och sjön Maren, några kilometer från tätorten Gunnebo. Det tematiska tillägget beslutades dock inaktuellt av kommunfullmäktige 2018 när nuvarande översiktsplan aktualitetsprövades. I markanvändningskartan för ÖP2025 återfinns dock det utpekade området. Bebyggelse på landsbygd och LIS-områden kommer hanteras inom ramen för den nya översiktsplanen, ÖP2050.

1.3.2. Detaljplaner

Kartbildens visar gällande detaljplaner (markerade med blå ytterlinjer).

Gällande detaljplaner

I Gunnebo finns gällande detaljplaner vars fastigheter inte är fullt utbyggda. Inom orten finns mark planlagd för följande ändamål.

- Obebyggd mark för bostäder finns inom detaljplan 1–7. Totalt uppgår det till en yta om cirka 59 600 kvm obebyggd mark för bostäder.
- Obebyggd mark för bostäder/handel finns inom detaljplan: 8–9. Totalt uppgår det till en yta om cirka 2 440 kvm obebyggd mark för bostäder/handel.
- Obebyggd mark för småindustri finns inom detaljplan 10–11. Totalt uppgår det till en yta om cirka 10 100 kvm obebyggd mark för småindustri.
- Obebyggd mark för allmänt ändamål finns inom detaljplan 12. Totalt uppgår det till en yta om cirka 2 500 kvm obebyggd mark.

Pågående planarbeten

Inget pågående planarbete finns inom orten.

1.4. Andra utvecklingsprojekt och tidigare insatser

1.4.1. Infrastruktur

Det pågår förberedande arbete med en uppgraderad väg E22 inklusive Verkebackensbron. Förhoppningar finns att E22-sträckan från Verkeback till Gladhammar kan kvarstå i Trafikverkets planering för förbättrad standard. När arbetet med en södra infart till Västervik realiserar påverkas Gunnebo och Verkeback i hög grad av kortare restid till Västervik. Tättare kollektivtrafik har vuxit fram sedan tidigare ÖP-arbete.

1.4.2. Byggnation

Dalsgårdens äldreboende byggdes 2019.

1.4.3. Rekreation

Miniarena med pumptrack samt upprustad lekplats har tillkommit.

1.4.4. Natur

Naturvårdshuggning, gallring och röjning i all kommunal tätortsnära skog skedde under 2023.

1.5. Medskick från dialogarbete 2010

2010 genomfördes dialoger i samband med framtagande av nu gällande översiktsplan (ÖP2025). Det som framkom under dialogen sammanfattades i en karta och de viktigaste medskicken från denna karta som gäller översiktsplanearbetet har kategoriserats i punkterna nedan.

- Bättre kommunikationer till Västervik, cykeltrafik, vägstandard och genomför sydlig infart.
- Bostäder i sjönära, attraktiva lägen samt viss förtätning inne i orten ses som en möjlig utveckling.
- Skapa möjligheter för verksamhetsområden längs med E22 och vid infarten till orten.
- Stärk kopplingen till vattnet, skapa tätortsnära badplats och strandpromenad, angöring för båtar samt möjligheter för skärgårdstrafik.
- Utveckla och bevara kulturmiljöer, stärk brukshistorien.
- Utveckla offentlig service i centrum.
- Sanera tätortsnära dammar.
- Möjliggör friluftsliv och rekreationen runt tätorten genom att skapa gångbroar, kanotleder och vandringsleder.
- Se över teknisk försörjning och VA-nät.

1.6. Medskick från dialogarbete 2025

Viktiga medskick i det fortsatta ÖP-arbetet är att beakta efterfrågan på trygghetsboenden och senioranpassade bostäder för att äldre ska kunna bo kvar i orten, samt nya villatomter i attraktiva lägen som kring Verkebacksviken, Maren och längs vägen mot Karlby och bakom Dalsgården. Det är dock viktigt att naturområden som skogen bakom Dalsgården och idrottsområdet vid Karlby bevaras.

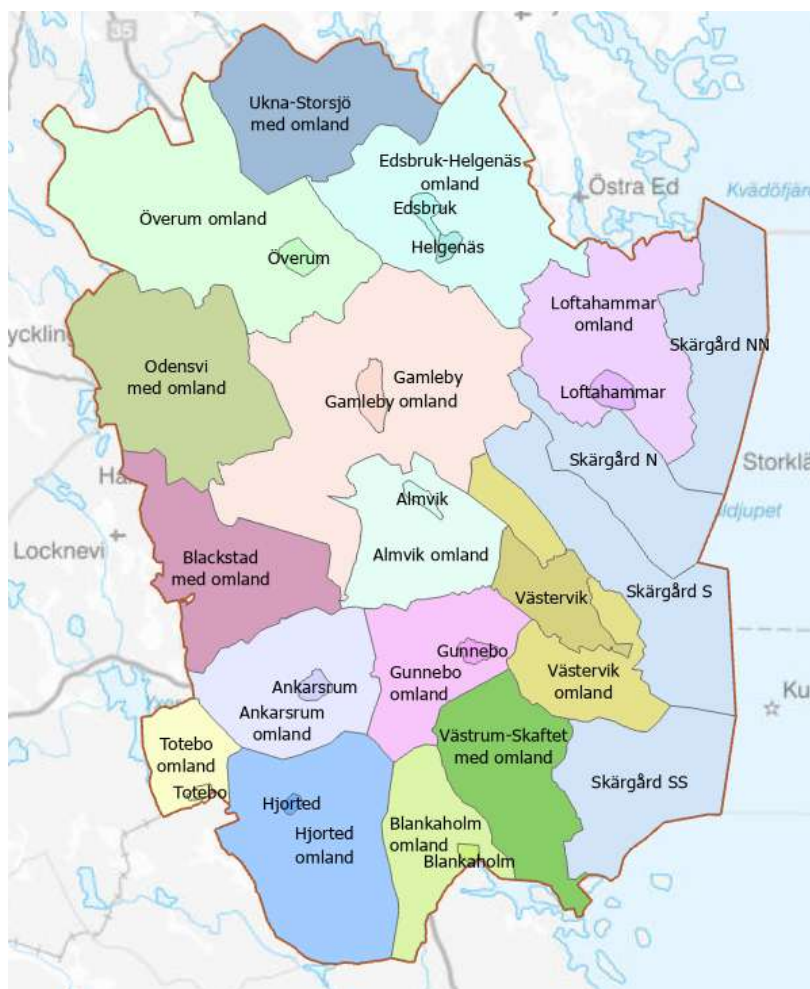
Att värna boendekvaliteter som närhet till kollektivtrafik, skog och en trygg miljö är centralt.

För ökad tillgänglighet efterfrågas bättre gång- och cykelinfrastruktur, särskilt belysning och en pendlarparkering vid E22 samt en gång- och cykelväg till Västervik via en södra infart. Kollektivtrafiken har ett högt värde för ortsborna och bör stärkas, inte minst genom att bibehålla stadsbusstrafiken. Ett utvecklat centrum och torg är viktigt som service och mötesplats. Områden för friluftsliv som Karlby/idrottsplatsen och skogarna kring bruksmiljöerna är viktiga att tillgängliggöra, exempelvis med fler viloplatser längs leder. För näringslivets del bör industrimark tillskapas, särskilt nära E22 och bruksmiljön. Vägunderhåll bör prioriteras.

2. Nuläge för orten

2.1. Geografiskt läge

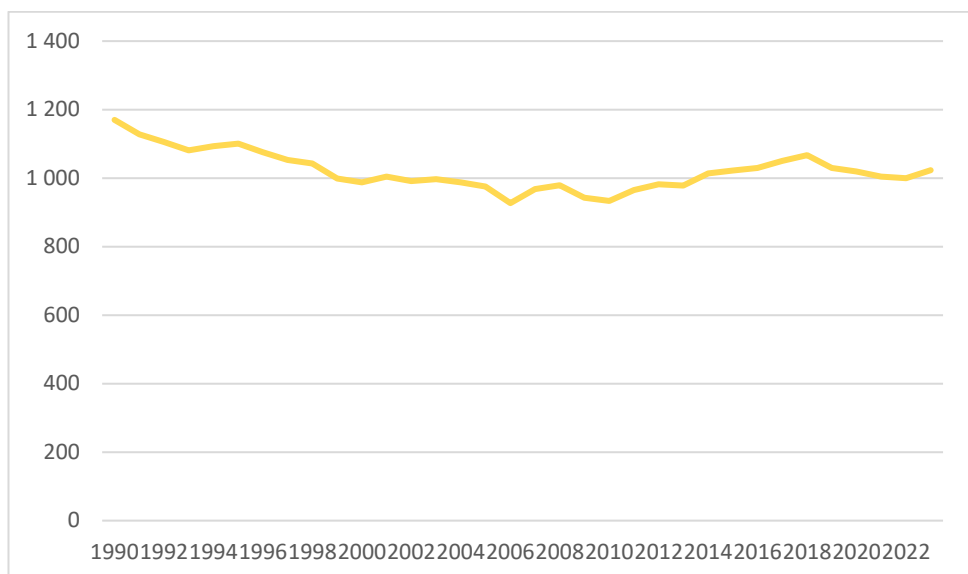
Gunnebo med Verkeback är beläget centralt i kommunen, något söder om den ca 1 mil smala Verkebacksviken som löper från Östersjön in i kommunen. Vid orten passerar E22an, vilket gör att Gunnebo och Verkeback är mycket strategiskt placerade för att nå övriga kommundelar och närliggande regioner. Från Gunnebo tar det ca 15 minuter att ta sig till centrala Västervik med bil. Ankarsrum ligger 12 minuter med bil västerut.

2.2. Befolkning och bebyggelse

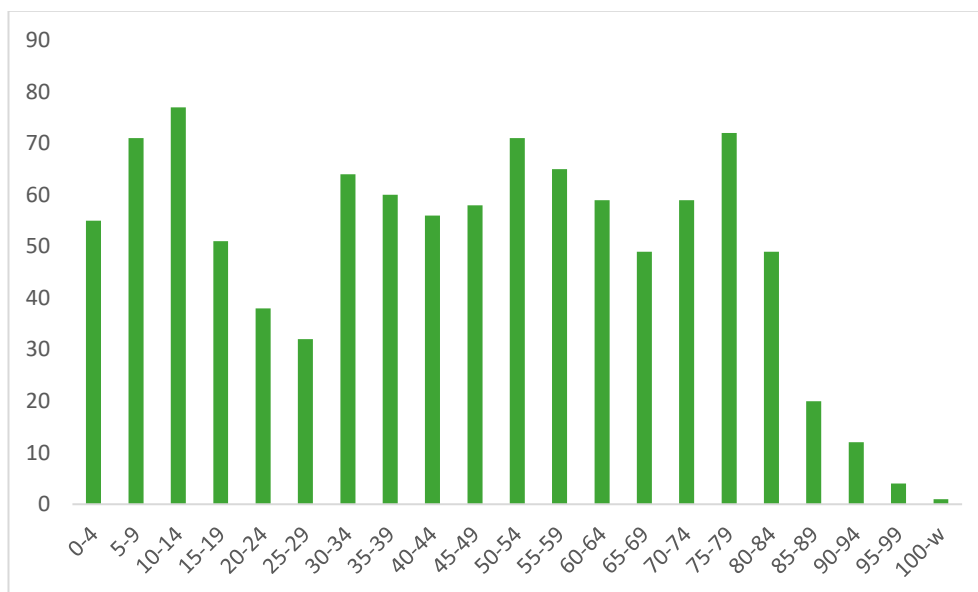
2.2.1. Befolkningsutveckling

I Gunnebo tätort bor det idag strax över 1000 personer. Den lägsta noteringen skedde på 927 invånare år 2006, så orten har hämtat upp något de senaste 15 åren. 350 personer ingår i Gunnebos omland, där ca 120 personer av dessa bor i Verkeback. Det är en minskning från ca 450 personer i omlandet under 1990-tal.

2.2.2. Åldersfördelning

Gunnebo har en lite högre del barn och unga jämfört med några av de andra orterna i kommunen. Åldersgruppen 10–14 år är lika många som gruppen 75–79 år. Dock finns ett långt antal invånare i gruppen 25–29 år.

2.2.3. Socioekonomiskt läge

I Västerviks kommun är det 15 % av befolkningen som lever med låg ekonomisk standard. I Gunnebo tätort är siffran hög, 25,4 %. I Gunnebos omland har 14 % låg ekonomisk standard. Vad gäller hög ekonomisk standard är siffran för kommunen 4 %, medan man i Gunnebo enbart har 0,8 % av befolkningen i tätorten med hög ekonomisk standard med 4,8 % i omlandet.

I Region Kalmar läns material "Hälsans och sjukvårdens geografi" klassas Gunnebo tätort som "område med socioekonomisk utmaning". Västerviks kommun har enbart fem sådana områden och Gunnebo är ett av dem.

2.2.4. Lediga tomter

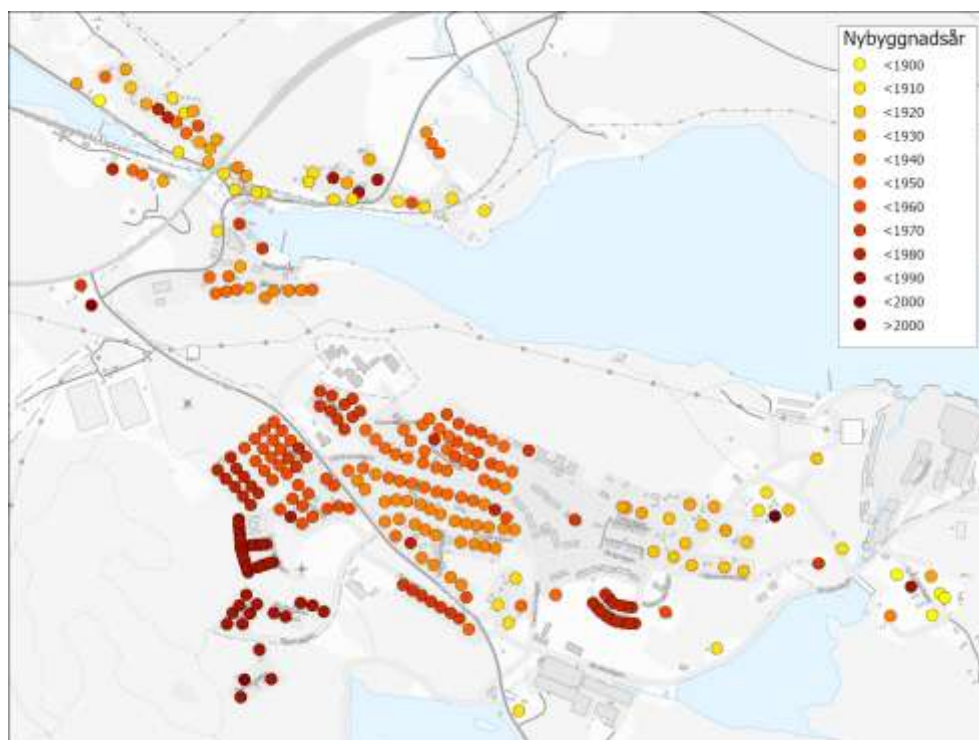
En handfull lediga kommunala tomter finns i tätortens sydvästra del (januari 2025). Inga kommunala tomter finns lediga i Verkeback.

2.2.5. Bebyggelseutveckling

På kartbilden nedan har samtliga befintliga byggnader i Gunnebo och Verkeback delats in utifrån fastighetsregistrets information om vilket årtionde de har uppförts. Notera att detta inte innebär att det **inte** kan ha legat bebyggelse på platsen tidigare, vilket medför att det inte ger en exakt bild av hur samhället vuxit fram och när marken har ianspråktagits. Kartbilden bör istället ses som en sammanställning av hur nuvarande bebyggelse har vuxit fram och när olika områden kom till.

I Gunnebos västra och södra del har det tillkommit bostäder i senare tid. I Verkeback är bebyggelsen äldre, men det har även tillkommit några fastigheter på senare år.

2.2.6. Markägoförhållanden

Det kommunala markägandet i Gunnebo finns främst i de västra delarna av orten där även idrottsplats och naturområden ingår. Kommunens ägande är en betydande del av markinnehavet. Kommunen äger också mark längs E22 samt ned mot Verkebacksviken. I de allra östligaste delarna av Gunnebo finns inget kommunalt markäggande. Däremot äger en privat aktör en betydande del mark i ortens östra och sydligaste del, vilket är den del av orten där bruksmiljön får tydligast genomslag.

2.2.7. Permanentbostäder och fritidsboende

Till stor del är de flesta bostäder i orten bebodda och betraktas som permanentbostäder. Dock finns det ett antal fastigheter utan någon registrerad boende, cirka 15 procent av det totala fastighetsbeståndet på orten.

2.3. Historia

2.3.1. Ortens framväxt

Verkebacksviken är en havsvik som når djupt in i landet. Läget längst in i viken har utnyttjats sedan förhistorisk tid. Här anlades tidigt en hamn. När Ankarsrums bruk grundades 1655 blev Verkeback den närmaste och viktigaste hamnen för bruket. Längst in i viken växte hamnen till ett litet samhälle. Sjötrafiken var viktig men även landsvägen gick förbi Verkeback – det var ju här som viken tog slut och väg kunde dras fram. Med tiden anlades också en smalspårig järnväg här.

Lite öster om Verkeback grundades på 1760-talet ytterligare ett järnbruk - Gunnebo. I likhet med andra järnbruk var man under 1800-talets andra hälft

tvungen att hitta en ny inriktning när produktionen av järn blev olönsam. I dag förknippas Gunnebo med spik och stängsel. Ett samhälle växte fram kring bruket under 1900-talet. I dag lägger enbart fritidsbåtar till i hamnen vid Verkeback. Landsvägstrafiken har förflyttats till E22 och den imponerande Verkebackbron över viken.

Gunnebo omnämns första gången 1383 som "Gunnabodhum" och köptes då av Bo Jonsson, den kände stormannen som hade ett omfattande gårdsinnehav i Tjust under medeltid. 1453 kallades gården "Nidragunnaboda" och tillhörde under 1400-talets senare hälft säteriet Valstad. Det som vi idag betraktar som Gunnebo består dock av hela tre gårdar (Stora Gunnebo, frälsegård, Lilla Gunnebo, skattegård, samt Hovgård, frälsegård). Namnet Verkeback omnämns första gången 1361 som "Vircabirkium". Huvudområdet är beläget på marker som historiskt hört till byarna Gunnebo, Verkeback och Böljerum.

1.1.1. Kulturmiljövärden

Gunnebo och Verkeback nämns som ett huvudområde i kulturmiljöprogrammet. I närheten finns även kärnområdet Valstad. Huvudområdet Gunnebo-Verkeback omfattar de båda orterna Verkeback och Gunnebo, belägna kring Verkebacksviken.

Samhället Gunnebo har växt fram kring Gunnebo bruk som har anor från 1760-talet. Sedan 1800-talets mitt har ett stort brukssamhälle vuxit upp här, och orten har successivt utvecklats tillsammans med bruket. Gunnebo präglas därför idag av 1900-talets olika expansioner med bostäder, skola och handel. Kopplingen till bruket är ständigt närvarande i form av arbetarbostäder, brukskontor och industribyggnader.

Det finns även ett kärnområde för kulturmiljö i Verkeback. Kärnområdet omfattar Verkebacks lastageplats, det vill säga samhället kring hamnen samt stationsmiljön. Bebyggelsen omfattar dels tätortscentrats byggnader av kommersiell karaktär och byggnader kopplade till hamnen, dels smalspårets byggnader som varit en viktig del för samhället Verkeback. Verkebacks lastageplats har under lång tid varit en av Västerviks kommuns viktigaste och mest välkända hamnar. I hamnmiljön finns idag en del bryggor och ett fåtal magasin och båthus som använts för hamnverksamhet. De få kvarvarande har ett högt värde för miljön som de sista spåren av den omfattande verksamhet som funnits på platsen.

Historiskt sett har Verkeback varit ett viktigt nav för kommunikationer i södra delen av Västerviks kommun. Spår av gravar och boplatser på vikens norra sida vittnar om att Verkebacksviken var en viktig färdväg för forntidens människor. När landet höjdes blev den inre delen av viken den första platsen där man, via en enkel bro, kunde ta sig över utan båt. Vägar drogs till den viktiga hamnen för att man skulle kunna transportera det gods som skulle föras in eller ut ur området. Förr var det slitsamt att transportera varor på land i den backiga terrängen. Oxarna som drog malm till Ankarsrums bruk och stångjärn och gjutjärnsvaror tillbaka till kusten fick kämpa. När järnvägen kom, var ägarna till bruket drivande i att bygga en järnväg förbi Verkeback och vidare in i landet. I dag ligger bara fritidsbåtar för ankar i Verkeback. Järnvägen har blivit byggnadsminne och

transporterar turister som vill uppleva Västerviks kommun med tåg. Landsvägen har dragits om och E22:ans höga bro svävar nu högt över Verkeback. Men kvar finns spåren och berättelserna om hur det en gång varit.

Även Gunnebo utgör ett kärnområde i kulturmiljöprogrammet. Kärnområdet Gunnebo brukssamhälle omfattar ett område omkring Gunnebo bruk, som tillsammans med brukets utveckling, successivt byggts. Bebyggelsen består av byggnader från olika tider som är kopplade till bruksmiljön, såsom bruksbyggnader och arbetarbostäder, men också egnahemsbebyggelse. Kärnområdet utgörs av den östra delen av Gunnebo tätort.

Gunnebo bruk är välkänt. Det är ett av tre stora järnbruk i Västervik som alla har lyckats förnya sig och hittat nya varor att tillverka efter att järntillverkningen blivit olönsam. De andra två bruken är Överum med sin tillverkning av plogar och Ankarsrum där man bland annat producerar elmotorer. Gunnebo är starkt förknippat med tillverkningen av spik och trådstängsel som fått namn efter orten – Gunnebostängsel. Ett samhälle med bostäder och service för brukets arbetare växte fram i närheten. Samhällets bebyggelse speglar 1900-talets utveckling och framtidstro. Tydligast blir det i ortens centrum som byggdes under senare delen av 1950-talet. Här byggdes bostäder, affärer och lokaler för polis, post och bibliotek. Gunnebo bruk låg bakom satsningen. Bostadsbristen i samhället var stor men man ville också visa upp ett modernt samhälle. Ett centrum som kunde ge de boende i Gunnebo den service som man då förväntade sig skulle finnas. En attraktiv boendemiljö skulle locka arbetskraft till orten.

Kärnområdet Gunnebo brukssamhälle ter sig ganska utspritt och speglar många olika tidsepoker. Den gamla industrimiljön med tillhörande arbetarbostäder äger dock ett väldigt högt kulturhistoriskt värde när det gäller att åskådliggöra gårdagens arbetsvillkor och grunden för vårt välbefinnande. Tillsammans med egnahemsbebyggelse och ett centrum från 1900-talets mitt visar det på hur ett bruksamhälle gradvis utvecklas och bildar områden som speglar sin tid och de ideal som var rådande då.

2.4. Landskap och naturvärden

2.4.1. Grön- och blåstruktur

Landskapet runt Gunnebo och Verkeback präglas av Tjustbygdens karaktäristiska sprickdalar som går i nordvästlig – sydöstlig riktning. Huvudområdets norravästra del, vid Verkeback, karaktäriseras av ett påtagligt kuperat landskap med moränbundna höjdsträckningar och odlingsbara lerjordar i sänkan mot sjön Maren och Verkebacksviken. Huvudområdet sydöstra del, vid Gunnebo, uppvisar ett något mindre kuperat landskap och karaktäriseras främst av skogsbevuxna bergsknallar intill viken.

I samband med framtagande av ÖP2050 togs även ett planeringsunderlag för grön- och blåstruktur fram, som ligger till grund för översiktsplanarbetet. När detta är färdigställt kommer resultatet att arbetas in i översiktsplanen.

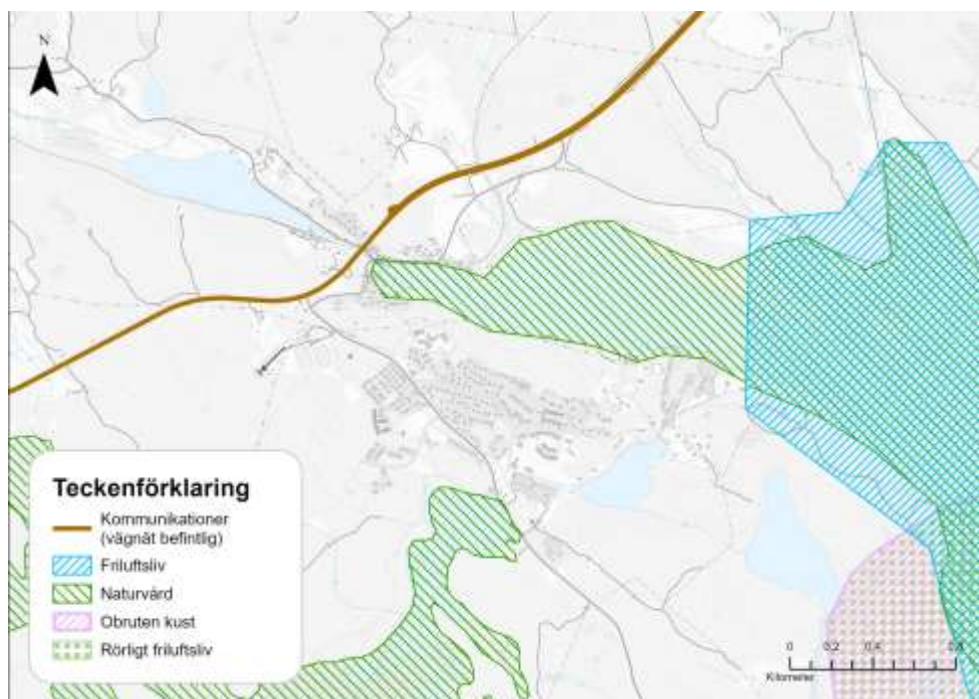
2.4.2. Riksintressen

Vissa områden kan ha så pass höga värden och är så pass unika i sig att de kan vara av nationell betydelse. Ett sådant område kan pekas ut som områden av riksintresse för ett visst samhällsintresse. Områdena kan vara betydelsefulla av olika skäl. Exempelvis höga värden för natur, kultur eller friluftsliv som måste bevaras. Även betydelsefulla vägar, järnvägar och järnvägsstationer kan pekas ut så att de förblir lätta att nyttja. Tänkter för att utvinna en viss resurs såsom värdefulla ämnen och mineral kan pekas ut. Områden som är betydelsefulla för att utvinna energi kan också pekas ut. Liksom fiskevatten som har betydelse för yrkesfisket.

Riksintressena finns nämnda i lagen, i miljöbalken 3:e respektive 4:e kapitlet. De statliga myndigheterna anger områden som de anser är av riksintresse. Dessa anspråk från olika myndigheter ska sedan behandlas i kommunernas översiktsplanering. I det arbetet är det länsstyrelsen som företräder de statliga intressena, i dialog med kommunen. Kommuner kan då föreslå att lägga till nya, ändra, eller ta bort områden av riksintresse.

För Gunnebo tätort återfinns följande riksintressen:

- Riksintresse för rörligt friluftsliv sträcker sig in i Verkebacksviken, men slutar strax söder om tätorten.
- Riksintresse för obruten kust har samma utbredning som riksintresse för rörligt friluftsliv.
- Riksintresse för naturvård täcker hela Verkebacksviken som går norr om Gunnebo och in mot Verkeback, samt ett till riksintresseområde sydväst om tätorten (Venerna).
- Riksintresse för friluftsliv går in i Verkebacksviken.
- Riksväg 40 norr om tätorten och genom Verkeback utgör riksintresse för kommunikationer.

Karta över riksintressen runt Gunnebo och Verkeback.

2.4.3. Skyddade områden

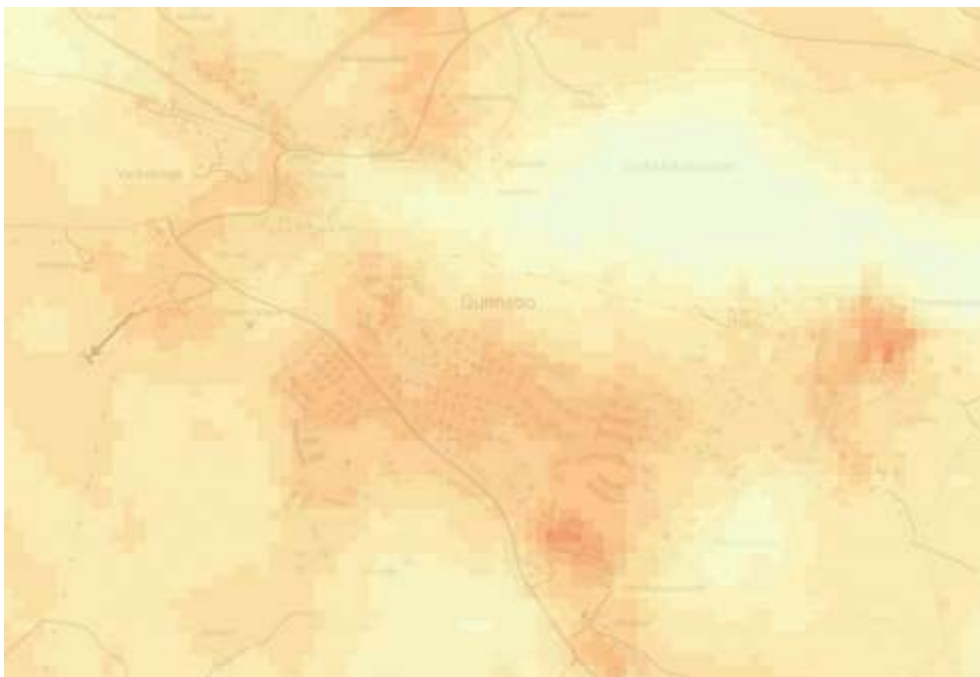
I anslutning till Gunnebo tätort återfinns ett område som är skyddat, ett naturminne, bestående av tall, i skogen mellan skolan och infartsvägen till orten.

2.5. Övergripande klimatrisker

2.5.1. Temperatur och värmekartering

Temperaturen förväntas öka i hela kommunen, vilket även gäller för Gunnebo. I Västerviks kommun förväntas medeltemperaturen öka något mer än för länet i stort, nämligen med 4,5–5,5 °C fram till perioden 2071–2100 enligt RCP8,5. Medeltemperaturen per år beräknas enligt scenariot uppmäta mellan 10–13 °C. I kommunen väntas den längsta perioden med högsommardygn att uppgå till runt 22 dygn per år för perioden 2071–2100, vilket är en ökning från idag med ca 5 dygn. Vegetationsperioden ökar med ca 100 dygn enligt scenario RCP8,5 dygn för perioden 2071–2100 jämfört med 1971–2000. För år 2071–2000 kommer därmed vegetationsperioden utgöras av mer än 300 dygn per år.

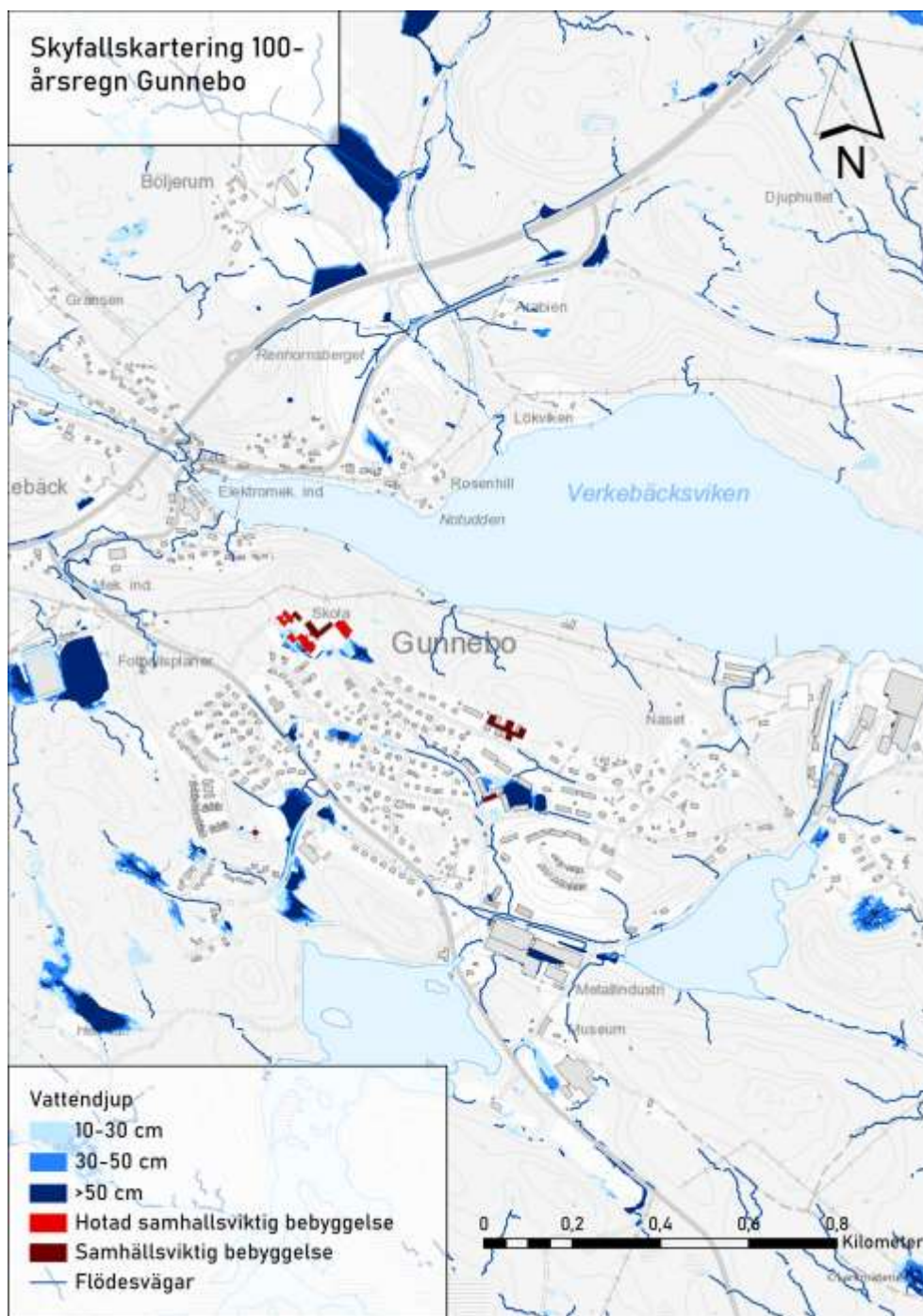
MSB har tagit fram en nationell värmekartering som visar högsta markytemperaturen (maxtemperatur) under sommarperioden 1 juni till 31 augusti under 2017–2023. Resultatet av värmekarteringen för Gunnebo redovisas nedan. Enligt värmekarteringen kan det utläsas att kommunen i stort har färre områden med uppmätta höga temperaturer i jämförelse med kringliggande kommuner. Även för Gunnebo tätort finns det färre områden med uppmätta höga temperaturer än för andra delar i kommunen, exempelvis i de norra delarna. För Gunnebo är det runt industriområdet öster om tätorten samt vid Bruksvägen som områdena med högst uppmätt temperatur återfinns.

2.5.2. Nederbörd, skyfall och översvämning

Totalt sett väntas i Västerviks kommun en ökning av medelnederbörden om ca 8 mm/mån för scenario RCP8,5 för perioden 2071–2100 jämfört med referensperioden. I kommunen väntas även antalet dygn med extrem nederbörd öka med ca 2 per år, vilket är något mer än scenariot för Kalmar län. Totalt sett kommer därför det kunna uppgå till 4–5 dygn med extrem nederbörd per år för kommunen enligt scenario RCP8,5. Trots ökningen väntas färre dygn med extrem nederbörd i våra trakter än för landet i sin helhet.

Nedan finns en kartbild över Gunnebo där en simulering för ett 100-årsregn visar vilka områden och samhällsviktiga funktioner som kan vara extra utsatta vid en skyfallshändelse. Skyfallskarteringen visar vilka områden som svämmar över vid extrema regnhändelser när dagvattensystem och markens infiltration inte räcker till. I tätorten utgörs främst Gunnebo skola och Gunnebo förskola som hotad samhällsviktig bebyggelse vid skyfallshändelser.

MCF, myndigheten för civilt försvar, har tagit fram nationella översvämningskarteringar för hela Sveriges kust. Översvämningskarteringen motsvarar möjlig översvämnning vid respektive karteringsnivå, men i verkligheten kan variationer i utbredning förekomma. Karteringen är baserad på höjddata där eventuella kulvertar och trummor inte alltid finns beskrivna. Det innebär att den översvämmade ytan kan bli större beroende på den höga havsvattennivåns varaktighet och kapaciteten genom kulvertar och trummor.

Karterad yta representerar enbart översvämning från kusten och inkluderar inte de ytor som översvämmas vid ett skyfall eller från vattendrag.

Vid användning av 310 cm som säker nivå framträder kartan nedan för Gunnebo tätort. Den visar på att det främst är Verkeback samt delar av industriområdet i Gunnebo som riskerar att översvämmas på grund av höjd havsnivå.

2.5.3. Torka och bränder

En period utan nederbörd kallas torrperiod. Denna indikator beskriver årets eller säsongens längsta torrperiod. För kommunen som helhet kommer scenario RCP8,5 inte innebära någon nämnvärd förändring för indikatorn, utan för perioden 2071–2100 kommer den längsta torrperioden att uppgå till ca 21,5 dygn per år enligt scenario RCP8,5.

Brandrisken i skog och mark påverkas av olika meteorologiska faktorer såsom luftfuktighet, nederbörd, temperatur och vind. Extremväder kommer att bli vanligare. Ett varmare klimat leder till snabbare upptorkning och ökad brandrisk under torra perioder. Den framtida säsongen med brandrisk kommer att förändras mest i de områden som i dagens klimat är mest utsatta för brandrisk; framför allt i Östersjölandskapen. Starten på brandrisksäsongen i detta område tidigareläggs med ca 40 dagar mot slutet av seklet. Slutet av säsongen påverkas inte lika mycket, i södra Sverige senareläggs slutdatumet med ca 10 dagar. Sammantaget innebär detta en ökning av brandrisksäsongens längd med ca 50 dagar. I Östersjölandskapen ökar frekvensen av högriskperioder från dagens 2 av 3 år till att inträffa varje år.

2.5.4. Ras, skred och erosion

Ras och skred är snabba massrörelser i jordtäcket eller i berggrunden, som kan skada människor och orsaka stora skador dels på mark och byggnader inom det

drabbade området, dels inom det markområde nedanför slänten där skred- och rasmassorna hamnar.

Med en stigande havsnivå och ökad årsmedelvattenföring i vattendragen ökar risken för stranderosion och erosion längs med vattendragen. Områden som tidigare inte varit utsatta för erosion kan påverkas. Med mer nederbörd kan riskerna öka för ras och skred i slänter som idag betraktas som stabila.

Kartan nedan visar på stränders eroderbarhet. Strandkanterna inom och utanför Gunnebo består till största del av berg, med inslag av morän (främst på norra sidan av Verkeback), vilket ger bra förhållanden och ingen till låg eroderbarhet. Stranden öster om tillverkningsindustrin består dock av lera och silt, vilket ger potentiellt hög eroderbarhet. Detsamma gäller längre in i Verkebacksviken.

Karta över eroderbarhet kring Gunnebo och Verkeback

2.6. Funktioner

2.6.1. Bostadsområden

I centrala Gunnebo finns flertalet flerfamiljshus. Inga lägenheter i orten ingår i det allmännyttiga beståndet. Främst finns hyresrätter. Den västra delen av orten utgörs av nyare bebyggelse medan den östra delen av bebyggelsen är mer präglad av bruksmiljön och är glesare.

Det finns inslag av hus i Gunnebo som är i dåligt skick och som upplevs vara tomma. Det är en problematik som återkommande lyfts av ortsinvånare. Det kan anses hänga samman med i dagsläget relativt låga huspriser, vilket medför att en del hus köps för fritidsboende och upplevs tomma större delen av året.

I Verkeback utgörs bostäderna till största delen av villor och bebyggelsen är spridd längs viken, sjön Maren och odlingslandskapet.

2.6.2. Centrum

Centrum i Gunnebo saknar offentlig service. Livsmedelsbutik och viss småskalig handel finns. Vid centrum finns en parkyta som heller inte är kommunalt ägd eller skött. Det saknas alltså grundläggande kommunal rådighet över ortens centrum. Verkeback saknar ett formaliserat centrum eller torg.

2.6.3. Verksamhetsområden

Runt Gunnebo övre och nedre bruk finns verksamheter med aktiv industri. Vid infarten från E22 finns viss handel med gatukök och butik. Det finns även verksamhetsområde för industri i Verkeback i anslutning till hamnen.

2.6.4. Offentlig verksamhet

Gunnebo har en kommunal skola från F-6. Utöver Gunnebo tätort med omgivande landsbygd inrymmer skolans upptagningsområde Gladhammarsbygden, Västrum samt skärgården söder om Åldersback och Händelöps till kommungränsen i söder. I Gunnebo skola går ca 120 elever. I Gunnebo finns kommunal service även i form av äldreomsorg och särskilt boende.

Verkeback saknar kommunal service.

2.6.5. Handel, service och besöksnäring

Dagligvarubutik med ombudstjänster finns i centrum men tankstation saknas i området. Vandrarhem, bruksmuseum i ideell regi samt uppskattad badplats är tillgångar för orten.

2.6.6. Fritid, kultur och rekreation - föreningsliv, folkliv

I Gunnebo finns ett stort Folkets hus som mötesplats. Badplatsen Puksätter ger möjlighet till bad och rekreation. Cykelleden "Cykelspåret" går via Gunnebo.

En kommunal lekplats finns i södra delen av Gunnebo vid vattentornet. Vid Gunnebos idrottsplats finns ett motionsspår med belysning och tillhörande utegym. Det sköts av orienteringsklubben. Vid idrottsplatsen planeras en ny discgolfbana. Andra större föreningar i Gunnebo är exempelvis dartklubben, idrottsföreningen, skytteföreningen och musikkåren. I Verkeback finns ett aktivt byalag som anordnar aktiviteter.

Det finns flera offentliga konstverk i Gunnebo, exempelvis väggmålningar och skulpturer.

2.7. Kommunikationer och infrastruktur

2.7.1. Restider

Till Västervik tar det 16 minuter att köra de 12 km med bil. Till Gamleby tar det 21 minuter att köra de 26 km med bil. Till Ankarsrum tar det ca 13 minuter att köra de 15 kilometrarna med bil. Till Oskarshamn tar det ca 48 min att köra de ca 60 km. Till Vimmerby tar det ca 35 min att köra de ca 45 km.

2.7.2. Biltrafik och vägnät

Tillgång till väg E22 är avgörande för Gunnebo och Verkeback och är orternas livsnerv. Väg 793 till Västrum går genom Gunnebo och kopplar Gunnebo söderut. Väg 807 går genom Verkeback mot E22 och fungerar som extra passage som alternativ till Verkebacksbron för invånarna.

2.7.3. Gång- och cykeltrafik

Till flera målpunkter och längs större stråk finns GC-vägar, som busshållplatsen vid Verkebacksbron, mellan samhällena Verkeback och Gunnebo och till skolan. Dock behöver orten få ytterligare förstärkningar i GC-nätet för att bättre gynna exempelvis unga och äldres transporter inom orten.

2.7.4. Kollektivtrafik

Från Verkebacksbron går tät trafik i flera linjer över hela dygnet till Västervik, Vimmerby, Oskarshamn och Ankarsrum. Till Västervik tar det 13–17 minuter. Till hållplatsen tar det upp till 20 minuter att gå från centrala Gunnebo samt 5 minuter på cykel. Det finns fler linjer som passerar Verkebacksbron och trafiken är tät under hela dygnet.

Med buss tar det mellan 18–23 minuter att åka mellan Gunnebo centrum och Västerviks sjukhus, men det är ett lägre antal avgångar från tätortens centrum.

Till Ankarsrum station kan man åka buss från Gunnebo på mellan 18–30 minuter några gånger per dygn, främst i samband med att skolan börjar eller slutar. Till Ankarsrum väg 40 finns bättre förbindelser men då finns gångavstånd på ca 20 min in till Ankarsrum.

Till Vimmerby kan man åka buss på ca 50 minuter med avgångar hela dagen och kvällstid. Till Oskarshamn kan man åka buss på 1 h och 5 minuter på dagtid.

Sommartid finns möjlighet att åka smalspårigt tåg till Västervik och Hultsfred från stationen i Verkeback. Här är dock huvudsyftet att uppleva det gamla industri-minnet och inte effektiva kollektiva resor. Det tar ca 15 minuter till Västervik och drygt en timme och tjugo minuter till Hultsfred.